

EKOLOŠKI

BILTEN

besplatan primjerak

DRUŠTVA PRIJATELJA PRIRODE

* GODINA 3 * BROJ 19 * ODŽAK * 01.10.2011.

Elektronske verzije Biltena može pogledati na www.vrbovac.com

"Konjuški bumbari"

Ekološki bilten
Društva prijatelja prirode
"Lipa"
Tel.: 031 762 135
031 711 666
Fax.: 031 711 665
www.vrbovac.com
dpp.lipa.odzak@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik
Ivo Lubina

Izvršni urednik
Zijad Terzi

Redakcija
Niaz Šabi , Katarina amber,
Asmer Krši , Ilica Vidovi ,
Ilija Ili , Šefika Omerbaši ,
Anto Kneževi

Grafi ka obrada
Ivica Kati

Lektor
prof. Dževida Porobi

Tiraž
200 primjeraka

Štampa
GRAFIK DESIGN Odžak

Projekt izdavanja Biltena
financira:
FEDERALNO MINISTARSTVO
OKOLIŠA I TURIZMA

MINISTARSTVO PROMETA,
VEZA, TURIZMA I ZAŠTITE
OKOLIŠA ŽUPANIJA POSAVSKE

OP INA ODŽAK

GODIŠNJE DOBA

Deveti mjesec ve je dobro zakora io u svoju drugu polovicu, ali temperatura je uporna i ni makac dolje. Vru ina, sparina, 30 – 35 stupnjeva, ve smo zaboravili da smo bili na godišnjem i «kao napunili baterije», znojimo se, ekamo ve ernju svježinu i meni se ini kao da se treba spremati za ljetovanje, a onda se trznem i vidim da bi ljetovanje trebalo biti na zalasku i da bismo trebali biti puni snage i energije za predstoje e dane – jesenje i zimske. Ovi temperaturni udari ine svoje. Lijepo je da ljetovanje malo produži, al ne mora baš ovim intenzitetom. A opet, tko bi nama ugodio? Uz to, ovako toplo vrijeme pogoduje sveprisutnoj i popularnoj ambroziji, kojoj fali još samo malo vjetri a da bi mogla pokazati svoj maksimum i mu iti i praviti probleme stotinama ljudi kojih je iz godine u godinu sve više. Globalno zatopljenje i porast ugljik dioksida (CO2) u zraku pogoduje širenju ove otporne i uporne biljke, koja proizvodi prosje no milijardu zrnaca peludi, laganih zrnaca koja mogu oti i preko 500 km od mjesta nastanka. Za nas to i nije toliko bitno, «jer imamo dovoljno svoje», izgleda kao da je uzgajamo, cijele livade okolo su pod ambrozijom.

Vra am se opet na ljetovanje, godišnje odmori i nadam se da ste se odmorili, me usobno družili, dobro proveli-nadasve aktivno, plivaju i, šetaju i, voze i bicikl, igraju i se, bave i se sportom, tr e i, planinare i...jer to je nešto što nas odmara i obnavlja nam tijelo, vra a snagu i pomaže izdržati svakodnevne napore, dugotrajno stajanje ili sjedenje...Osim preporuke o važnosti kretanja, kojeg smo svi manje- više svjesni ali i esto lijepo da krenemo, vrijeme je obilja raznovrsnog vo a i povr a, što se opet uklapa u pripremu imunološkog sistema za zimske, hladnije dane kada smo podložniji infekcijama i padu imuniteta.

Moj prijedlog za ovo vrijeme je grož e koje upravo dozrijeva, ima ga u izobilju, a popravljaja krvnu sliku, uklanja štetne tvari iz organizma, stimulira rad crijeva i bubrega...Kasnije, kad više ne bude ovog našeg, doma eg grož a, u zimskim mjesecima, prijedlog je crno vino, ali samo za one koji znaju uživati u umjerenim koli inama.

Marija Lubina

SADRZAJ

2. **Marija Lubina** - Godišnje doba
3. **Ilija Ili** - Biomasa kao energija
3. **Redakcija** - Pomor ribe
4. i 5. **Ivo Lubina** - Intervju sa Josipom Vidovi em
6. **Katarina amber** - Ulicama moga grada
6. **Mladen Jeluši** - Psi litalice
7. **Goran Marti** - Posavina raj za lov i ribolov
8. i 9. **Ivo Lubina** - Aktivnosti Društva
10. **Juro Kesedži** - Najvažnije ljekovito bilje
11. **Ilija Ili** - Otkup zemljišta za autocestu
11. **Redakcija** - Raspored odvoza otpada
12. **Anto Kneževi** - Ljudi i okoliš u budu nosti
13. **Asmer Krši** - Donorska mreža
14. **Redakcija** - Me unarodna godina šuma
15. **Katarina amber** - Gradski golub
16. **Zijad Terzi** - Hajmo rušiti
16. **Zna ajni datumi 10. i 11. mjesec**
16. **Plan rada društva**

Sastanak partnera o Energetskom iskorištavanju poljoprivredne biomase u Posavini

BIOMASA KAO ENERGIJA

Prvi iskorak je educirati poljoprivredne proizvođače u bosanskoj Posavini i nositelje razvoja lokalne zajednice o mogućnostima korištenja poljoprivredne biomase kao alternativnog i jeftinijeg izvora energije, te promocija tog projekta koji je dobio zeleno svjetlo Europske unije. To znači da će se u njegovoj pripremi i realizaciji koristiti sredstva iz predpristupnih fondova.

U Odžaku je održan drugi sastanak partnera o Energetskom iskorištavanju poljoprivredne biomase u Posavini koji se provodi u sklopu programa prekogranične suradnje Hrvatska i Bosna i Hercegovina, a čija je provedba započela 1. ožujka ove godine. U projektu kao nositelji sudjeluju Energetski institut Hrvoje Požar iz Hrvatske i Institut za genetičke resurse Sveučilišta u Banja Luci, a kao partneri Vukovarsko-srijemska županija, Brčko distrikt i općine Odžak, Orašje, Domaljevac-Šamac i Bosanski Šamac. Na početku sastanka prisutne je pozdravio odgođeni direktor Luka Jurić, koji je iskazao zadovoljstvo što je sastanak upriličen u Odžaku i što će se na njemu razgovarati o aktualnim alternativnim izvorima energije te privrednim potencijalima u kojima će određen broj ljudi s ovog područja vidjeti i svoju šansu. O prekograničnoj suradnji, potrebitim radnjama za izradu projekta, akcionom planu i o vrijednosti projekta govorio je Veljko Vorkapić - predstavnik Energetskog instituta „Hrvoje Požar“ iz Hrvatske, a o rezultatima rada u proteklih šest mjeseci, potrebima i ciljevima ovakvih sastanaka, osvrnula se Gordana Čurić - predstavnica Instituta za genetičke resurse Sveučilišta u Banja Luci. Iako je o početku iskorištavanja alternativnih izvora energije još prerano govoriti, sudionici odgođenog sastanka kazali su da je sada u prvom planu skretanje pozornosti na važnost ovakve teme, koja je u Europskoj uniji na vrhu prioriteta. U ovom trenutku prvi

iskorak je educirati poljoprivredne proizvođače u bosanskoj Posavini i nositelje razvoja lokalne zajednice o mogućnostima korištenja poljoprivredne biomase kao alternativnog i jeftinijeg izvora energije, te promocija tog projekta koji je dobio zeleno svjetlo Europske unije, što znači da će se u njegovoj pripremi i realizaciji koristiti sredstva iz predpristupnih fondova. Kako se uložilo na odgođenom sastanku, ovako atraktivni projekti u europskim okvirima nastoje se oživjeti i provoditi u lokalnim okvirima, što je šansa koja se ne smije propustiti. Što zapravo nude alternativni izvori energije ili uporaba poljoprivredne biomase? Prije svega, iskorištenost nusproizvoda na oranima poljima, gnojiva s farmi, raslinja, životinjskog otpada i ostataka, gradskog i industrijskog otpada. I svega onog što se većim dijelom ne koristi u daljnjoj primjeni ili propada. Glavna prednost u korištenju biomase kao izvora energije su obilni potencijali, ne samo u tu svrhu zasađene biljne kulture već i otpadni materijali u poljoprivrednoj i prehrambenoj industriji. Plinovi koji nastaju korištenjem biomase mogu se također iskoristiti u proizvodnji energije. Prednost biomase u odnosu na fosilna goriva je i neusporedivo manja emisija štetnih plinova i otpadnih tvari. Ubrzani razvitak industrije i potrošački organizirano društvo, uzrokovali su globalnu "ekološku" krizu, koja se u razvijenim državama ponajviše očituje kao problem zbrinjavanja otpada.

Nekontrolirano i neodgovorno odložen otpad ugrožava zdravlje ljudi i okoliš, a brojni su primjeri u kojima je dokazano oštećenje zdravlja ljudi zbog neodgovornog postupanja s otpadom. Svjetska iskustva pokazuju da je problem otpada moguće riješiti samo cjelovitim sustavom gospodarenja. O ovim i drugim temama i dilemama posavski poljoprivrednici imaju prigodu više saznati na idućem edukacijskom sastanku, planiranom u ožujku iduće godine.

Ilija Ilić

POMOR RIBE

Krajem juna primijećeno je pomor ribe u lateralnom kanalu Srnava – Svilaj. Bez detaljne analize vode i uginulih riba nije moguće utvrditi uzrok stradanja ribe u blizini mosta koji povezuje Vrbovac i Vrbovki Lipik. Primijećeno je lešina (svinje ili slične životinje) neposredno ispod mosta, a voda je promijenila boju u tamno crnu. Samo se može se nagađati da bi uzrok mogao biti spaljivanje već količine suhe trave (od košnje nasipa) ili spomenuta lešina. O nemilodija aju informirano je Županijsko ministarstvo zaštite okoliša.

Redakcija

Intervju sa Josipom Vidovićem

Ministar prometa, veza, turizma i zaštite okoliša u Vladi Županije Posavske

- Gospodine ministre, možete li nam reći i Vaše viđenje trenutnog stanja zaštite okoliša u Županiji Posavskoj?

Pojam «okoliš» postupno je postao koncept kojeg je veći broj ljudi savjestan, a «zaštita okoliša» postala je priznati sektor u sferi javnih poslova. Iako još uvijek preestojanadjaan interesima drugih tradicionalno ja ih sektora (prvenstveno ekonomije ali i socijalne problematike) vrlo je značajno da se sve artikulirani glas zaštite okoline uopće postoji, jer je to osnovni preduvjet da bi ga se moglo uti, kada za to pred rastu om prijetnjom krize okoliša, bude bilo više želje i volje.

Ocjenu, odnosno, viđenje trenutnog stanja zaštite okoliša u Županiji Posavskoj teško je jednoznačno dati. Svijest o potrebi o uvanja okoliša u svim društvima postaje sve prisutnija, pa smo svjedoci održavanja tematskih konferencija na svjetskoj razini koje pokušavaju dati smjernice, nalagati donošenje zakonske regulative, provođenje istih, a sve u cilju što

kvalitetnije zaštite životne sredine. To je iznimno kompleksna problematika, iz razloga što provedene donesene mjere imaju direktne posljedice prije svega na gospodarski razvoj jednog društva. Zaštita okoliša na našem području do sada je bila prilično marginalizirana što je moglo biti donekle razumljivo, kao posljedica silnih razaranja i stavljanja prioriteta na povratak izbjeglih i raseljenih prognanika na području općine Odžak, te gospodarski razvoj. Ukratko trenutno stanje zaštite okoliša na području Županije Posavske, kao i općine Odžak, ne možemo smatrati zadovoljavajućim, ali je sigurno za očekivati da će se u narednom periodu o problematiki zaštite okoliša puno više raspravljati i donositi odgovarajuće mjere. Usvojen je dokument «Integrirani plan razvoja općine Odžak, 2011-2020», gdje poglavlje Plan zaštite i unaprjeđenja okoliša ima svoje mjesto u razvoju općine. Za jednu kvalitetnu ocjenu stanja, bilo bi potrebno sainiti kvalitetno Izvješće o stanju okoliša, a tomu bi trebalo prethoditi donošenje Programa zaštite okoliša koji bi obuhvatio sve segmente iz strategije zaštite okoliša, tj. zaštite prirode, zaštite zraka, upravljanje otpadom kao i zaštitom vode. Spomenuto Izvješće bi onda sadržavalo podatke o stanju okoliša, podatke o utjecaju pojedinih zahvata na okoliš, ocjenu provedenih mjera i njihove uinkovitosti, korištenje financijskih sredstava, te procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata.

Moram naglasiti da novi propisi i obveze njihove provedbe na federalnoj, županijskoj i općinskoj razini veći utječu i utjecat će na pristup, usmjerenje i organizaciju zaštite okoliša. Dinamika izvršavanja tih obveza zahtijevat će visoku uinkovitost županijskih i

općinskih uprava te ojačanu koordinaciju djelovanja. Imaju i ovo u vidu, nadam se boljim rezultatima u sferi zaštite okoliša, te ukoliko se svi damo sve od sebe, ovoj sferi javnog posla u Županiji Posavskoj, dolaze bolji dani.

- Prema procjenama Vašeg Ministarstva, gdje nastaju i tko su najveći uzročnici ugrožavanja životne sredine?

Za razliku od određene broj općina ili županija na području Federacije Bosna i Hercegovina, na našem području ne postoje gospodarski sustavi koji potencijalno ugrožavaju životnu sredinu u najvećoj mjeri. Glavni problem u cijeloj Županiji su neadekvatne deponije u općinama i pojave sve većih divljih deponija. U gradskim mjesnim zajednicama je odvoz otpada reguliran iako ne u zadovoljavajućoj mjeri, dok u ruralnim dijelovima odvoz otpada nije reguliran, što uzrokuje nastanak divljih deponija ili samom spaljivanju otpada čime dolazi do zagađenja zraka. Tretman otpada nije riješen na odgovarajućim načinima, otpad nije selektiran, niti postoji reciklaža istog. Postoje i uzroci za ovakvu situaciju prvenstveno se ogledaju kroz nedovoljne programe ekološke edukacije, needuciranost stanovništva, nedostatak u financijskih sredstava, nepostojanje inspekcije službe za okoliš i sl.

- Znamo da Vaše Ministarstvo pokriva više različitih sektora. Kolika je zastupljenost zaštite okoliša u Vašim aktivnostima?

Ako bi promatrali aktivnosti kroz prizmu izdvajanja financijskih

nastavak na sljedećoj stranici

sredstava, možemo konstatirati da je u dosadašnjem periodu Sektor zaštite okoliša bio poprilično marginaliziran. Sredstva planirana Prora unom bila su primarno usmjerena na pomoć u rješavanju problematike divljih deponija, ali donošenjem i primjene određenih zakonskih regulative, prije svega Uredbe o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila od 01.06.2011.godine, Fond za zaštitu okoliša FBiH i Prora un Županije Posavske ostvariti dodatne prihode kojima ćemo kvalitetnije rješavati programe. Sredstva su namjenski utrošku istih ovo Ministarstvo biti obvezno sačinjavati mjesečna/kvartalna izvješća utrošenim sredstvima. O raspoređivanju sredstava po prioritetima projekata ili općinama (npr. Po kriteriju broja registriranih vozila) ovo Ministarstvo će Vladi predložiti prijedlog Odluke koja će regulirati ovu problematiku, o čemu će svi zainteresirani za zaštitu okoliša (jedinica lokalne samouprave, udruge i sl.) biti putem medija informirani.

- Kakav su efekt ostavile okolinske dozvole na opšte stanje ekologije u našoj Županiji? Koliko ih je dosada izdano i vrši li se kontrola privrednih subjekata potom pitanju?

Svaka izdana okolinska dozvola predstavlja napredak u shvatanju važnosti zaštite okoliša i sredina u kojoj živimo. Samom okolinskom dozvolom određuju se mjere za smanjenje utjecaja zagađenja okoline i primjenom svih tehničkih uputa moguće je zagađenje okoline svesti na minimum. U periodu od 2008.godine do danas izdano je 25 okolinskih dozvola na području Županije Posavske (Odžak – 13, Orašje – 10, Domaljevac-Šamac – 2).

- Kakva je saradnja sa nevladinim sektorom u djelovanju Vašeg ministarstva?

Suradnja sa nevladinim organizacijama iz oblasti zaštite okoliša sa područja Županije Posavske svodi se uglavnom na informiranje o javnim pozivima i podrška njihovim programskim aktivnostima u oblasti okoliša i unaprjeđivanja životne sredine te pomoć pri izradi projekata kojim apeliraju prema različitim stranim donatorima. Na području naše Županije imamo sedam nevladinih udruga koje u svojim planovima i programima rade imaju za cilj očuvanje životne sredine i to: Društvo prijatelja prirode «Lipa», Odžak, «Ekoinicijativa», Odžak, «Ekološki pokret općine Odžak», «Posavska ekološka udruga», Orašje, «Eko-zeleni», Orašje, «Ekološka udruga za proizvodnju autohtoni posavskih proizvoda» Bik, «Eko-etno» Bok.

Pored navedenih udruga postoji i niz drugih udruženja koja svojim programskim aktivnostima doprinose očuvanju životne sredine (lovci, ribolovci). Sada se provodi Projekt, koji sufinancira Evropska unija, «Zajednička akcija za «ozelenjavanje» industrije», u suradnji sa Centrom za okolišno održiv razvoj (COOR) iz Sarajeva. Projekt ima za cilj monitoring ponašanja industrije u skladu sa okolinskim dozvolama, identifikaciju kompanija kojima je potrebna okolinska dozvola i zajedničko rješavanje (Vlada i okolišne organizacije civilnog društva) specifičnih okolišnih problema koje uzrokuju industrija.

- Ima li planiranih aktivnosti koje će u narednom periodu poduzeti Vaše Ministarstvo na zaštiti prirodnih dobara?

Neke aktivnosti već su

spomenute u odgovorima na Vaša ranija pitanja. Tome ćemo još pridodati aktivnosti na izradi nacrtu Zakona o zaštiti prirode. Ovim zakonima uređuju se uvjeti i na obnovu, zaštite, očuvanja i održiv razvoj pejzaža, prirodnih područja, biljaka, životinja i njihovih staništa, i drugih komponenti prirode na teritoriji Županije Posavske, nadležnosti tijela koja vrše poslove zaštite prirode, planiranje zaštite prirode, opće i posebne mjere za zaštitu prirode i kazne za pravna i fizička lica.

Pored ovoga, i dalje ćemo u skladu svojim mogućnostima (kako finansijskim tako i kadrovskim) raditi na:

- zaštita i očuvanje prirode,
- unaprjeđivanje kvaliteta okoliša prostora Županije Posavske,
- davanje podrške aktivnostima i projektima koji su vezani za promoviranje zaštite i očuvanja životne sredine,
- nastavak suradnje i unaprjeđivanje odnosa sa nevladinim organizacijama i udruženjima.

- Kako ocjenjujete nastojanje «Ekološkog biltena» da podigne ekološku svijet naših građana na viši nivo?

Aktivnost koja Društvo prijatelja prirode «Lipa» Odžak realizira izdavanjem «Ekološkog biltena» kao na ina podizanja svijesti o važnosti zaštite životne sredine iznimno je bitan. Rezultat svih aktivnosti ne dolaze preko noći, to je jedan dugotrajan proces u koji se moraju uključiti kako svi segmenti društva, tako i sami pojedinci. Ono što me posebno raduje je činjenica da je «Ekološki bilten» dostupan najmlađoj populaciji i da će bilten u periodu pred nama nastaviti svoju misiju.

pripremio Ivo Lubina

ULICAMA MOGA GRADA

Postoji li veza izme u grada i ekologije? Pod ovim «grad» ne mislim na ostale gradove, nego na naš mali, devastirani, ekološki zaboravljeni Odžak. Kad spomenem odža ku ekologiju, prvo što mi pada na pamet su: nedostatak zelenih površina, nedostatak parkinga (pa se u ljetnim mjesecima, kad nam broj stanovnika premaši broj zvijezda u galaksiji, parkiraju i na malobrojne zelene površine), drve e bez krošnje koje služi samo kao podloga za osmrtnice crne, zelene ili bijele boje....Mogu li se puste želje gra ana za ljepšim gradom, ugodnijim za život, ispuniti bez puno ulaganja, truda i onoga što se ne smije ni izgovoriti na glas, a kamo li zahtijevati (nov anih sredstava)? Ovo produženo ljeto sa temperaturama nesvakidašnjim za ovo doba godine, natjeralo je i mene, okorjelog nešeta a, da prošetam ulicama našeg grada. Kao dijete (malo starije, ali ipak dijete) sa sela, silom prilika nastanjeno u gradu, opažam sve nedostatke prirodnih ljepota kojima obiluje svako posavsko selo. Prva stanica, centar, draga aršija, skoro da nogu ne polomih u rupi koja kao vulkanski krater krasi asfalt kojim svakodnevno cirkulira poprili na masa ljudi na pauzi, djece na putu u školu, i lokalnih besposli ara koji jednostavno moraju biti tu, kako im ne bi promaknula neka svježja informacija. Posvuda uz nogostup posa eno drve e. Za svaku pohvalu, ali meni biologu nije jasno zašto to drve e nema krošnju, jer valjda je glavna uloga drveta da nam daje hlad. Onda malo razmislim, i zaklju im kao profesor Baltazar, pa vjerojatno kod nas uspijeva samo ta sorta drve a (elavo), bez krošnje, koja daje hlad cijelih 3 cm okolo.

Kuda sad? Idemo malo do parka, tu mora biti zelenila, i može se ugodno sjesti i odmoriti (da ne spominjem opet koliko volim šetati, im sam u parku morala sjesti). Svi znamo da je park nedavno ure en, postavljene su klupe, posa eni empresi i oblikovano drve e. Ali, gle uda, klupe su ve devastirane. Zar odgajamo budu e vandale, ili smo ih ve odgojili, pa nema povratka? Kome smeta klupa, tko ima toliko negativne energije da razbija beton ispod klupe? (Smatram da se za takav in negativna energija mora nakupljati godinama, i da nije nastala preko no i.) Razo arana vi enim, nadam se da to nije u inio netko od mojih bivših, sadašnjih ili budu ih u enika, jer u školi ih se tome ne u i. Nastavljam prema starom Strolitu (za one koji ne znaju, to je onaj prostor gdje se Odža ani sastaju svakog etvrtka neovisno o godišnjem dobu). Nisam upu ena ije je zemljište na kojemu je bio Strolit, pa ne mogu nikoga kriviti što ono onako jadno izgleda, ali u roku 2 minute, u glavi mi se ve stvorila vizija ljepšeg grada. Vidim male trgovine, a ne štandove, vidim ograno košarkaško igralište, igralište sa pješ anicima, toboganima i ljulja kama za naše najmla e sugra ane, i neizostavne evabdžinice.

Kad odjednom, kao grom iz vedra neba, kolegica pita: “Gdje si ti odlutala, uop e me ne slušaš?” U sekundi se probudih i shvatih da je moja vizija samo san, koju nema tko pretvoriti u javu. Ili ima??? Ispravite me ako griješim.

Katarina amber

PSI LUTALICE

U našem gradu mnogo je pasa lualica. Nesavjesni gra ani napuštaju pse bez razmišljanja što im se može dogoditi, ili što se može dogoditi drugim graanima. U Odžaku, gotovo na svakom koraku možete vidjeti bar jednog psa kako luta u potrazi za hranom. esto se dogodi da te pse udari automobil, i da neko vrijeme nitko ne ukloni leš sa ceste, pa postoji opasnost od širenja zaraze. Psi u nekim trenucima postaju bijesni i napadaju ljude, što predstavlja veliki problem. Vlasnici pasa bi trebali postati odgovorniji, a nadležne institucije bi trebale kažnjavati nesavjesne graane. Osobe koje posjeduju pse trebale bi ih redovito cijepiti kako bi se smanjila opasnost od zaraze ukoliko pas i napadne nekoga. Potrebno je i izdvojiti novac za izgradnju azila za napuštene životinje, a svatko tko udomi napuštenog psa trebao bi biti nagra en. Psi se po zakonu ne smiju ubijati, osim na poziv veterinara ukoliko postoji opasnost da je pas bijesan i napada ljude. Naš grad nema sredstava za gradnju azila, a ne posjeduje ga ak ni naš glavni grad. Najbliži azil je u Tuzli, i on je ujedno i najstariji azil u BiH, udomljuje oko 300 pasa. U BiH se grade još dva azila, u Fo i i Bratuncu.

Mladen Jeluši

Putuju i Posavinom, na ulazu u prostor skoro svake njene općine, do ekat e vas lijepo ura en pano sa natpisom „Posavina - raj za lov i ribolov“ uz ime lokalne lovne ili ribolovne udruge. Svakog putnika namjernika ovako lijepo dobrodošlice sigurno obraduje i pobudi u njemu želju da „istraži“ taj „raj“. Ovaj projekt pokrenut je ne tako davno“, a na razini Županije Posavske nositelj realizacije istoga je turisti ka zajednica u suradnji sa ostalim „zainteresiranim“ subjektima kao što su lokalna zajednica-op ina, lova ko-ribolovna društva, mala i srednja poduze a i dr. Na samom po etku realizacije ove, za pohvalu vrijedne ideje, trebalo je usvojiti tzv „Zajedni ku viziju turisti kog proizvoda“ koju su morali usuglasiti i prihvatiti svi gore spomenuti akteri. Nakon usuglašavanja prihva eno je da je vizija turisti kog proizvoda ;“Jedinstvena ponuda i

promocija lovnih i ribolovnih resursa Posavine sa prate im neophodnim sadržajima, a sve u cilju:

- pove anja broja turista i njihovog dužeg zadržavanja i
- stalnog razvoja i pove anja kvaliteta „proizvoda“.

Kao što se da zaklju iti iz usvojene Vizije, sve je dobro zamišljeno, a da li je i koliko realizirano, može se vrlo lako vidjeti na terenu. Naime, u Odža koj op ini, osim gore spomenutih panoa, kao da ništa drugo nije u injeno. Da je tomu tako, govori injenica da ništa nije u injeno na ure enju devastirane obale rijeke Bosne koja sve više ve im svojim dijelom li i na odlagalište gra evinskog i drugog otpada. Po rije ima ribolovaca, riblji fond je, što krivnjom samih gra ana, što utjecajem klimatskih i drugih promjena, skoro uništen. Tako er ništa nije u injeno da se objekti

bivše „Fazanerije“ u Novom Selu privedu svrsi . Svi se dobro sje amo da je taj objekt sa svoji sadržajima bio okosnica lovnog turizma u op ini pa i šire. Op ina Odžak sa svojim prirodnim resursima i geografskim položajem je idealno mjesto za lovno-ribolovni turizam, a da bi to stvarno i bila, mora se dosta toga još uraditi. Kakav smo to mi „raj za lov i ribolov“ ako potencijalnom turistu ne možemo ponuditi ni kvalitetan smještaj sa popratnim sadržajima, ako ribe nema, a sli no je stanje i sa divlja i? Bit e lijepo jednog dana kada se pored panoa na kojem piše „Posavina - raj za lov i ribolov“ stvarno u e u pravi „raj“. Posavina i Odžak to mogu i moraju napraviti. Pitanje je samo kada e odgovorni shvatiti da se stvari ne e riješiti same od sebe i da za to nije dovoljno samo usvojiti „viziju“.

Goran Marti

Transverzala

U ovom terminu bila je planirana vrsnica, ali kad smo dobili poziv od kreševskih planinara za u eš e na njihovoj transverzali, shvatili smo da se moramo prekombinirati. I nismo se pokajali, etiri dana na prelijepim planinama Bitovnja, Pogorelici, Vranici i Zec planini ostali su za pam enje. Na planinarskom putu dugom 73 km uvezali smo lokacije koje smo dosada parcijalno posje ivali (Prokoško jezero i Pogorelicu) i družili se sa planinarima iz HPD Matica Zagreb, PD Erikson – Nikola Tesla Zagreab, HPD Beliš e, pripadnicima Eufora i doma inom PD Bitovnja Kreševo. Dok su ovdje vladale nesnosne vru ine, bilo je baš ugodno na planinarskom zraku na visinama preko hiljadu i petsto metara, a ispenjali smo i vrh Lo ika 2.107 metara nadmorske visine.

Jedna je ovo od prvih planinarskih transverzala u Bosni i Hercegovini, osnovana je daleke 1964. godine, a povezuje ona dva stara srednjovjekovna naselja, Fojnicu i Kreševo. U esnici transverzale dobili su kao nagradu za uloženi trud dnevnik i zna ku planinarskog puta.

Vu ja ki maraton

etvrta je godina kako odža ki planinari prelaze preko obronak Vu jaka iz odža kog u derventski kraj i simboli no prolaze stazama kuda su nekada hodili podvu ja ki franjevci ka samostanu Plehan ili naši stari ka kotarskom središtu, Derventi.

Kako su vladale velike vru ine, a trebalo je propješa iti šezdesetak kilometara, izabrali smo malo sjeverniju rutu preko Rije ana i Dubokovca. Više hlada, manje uspona i brojni izvori pitke vode dali su bolje uslove za hodnju. Kad smo stigli u Derventu, pridružili smo se ceremoniji posve enja mjesne crkve.

Slet planinara BiH

Poljice, lukava ko selo neposredno iznad Modra kog jezera, ugostilo je ove godine planinare iz cijele Bosne i Hercegovine. Organizatori trodnevnog okupljanja, planinari iz lukava kog PD Svatovac 47 i Planinarski savez BiH, ponudili su nam za šetnju svoju stazu «Pet izvora», bogatu ponudu jela i pi a i nezaboravno druženje u prelijepo ure enom kampu. Bilo je lijepo sresti se sa prijateljima, razmijeniti iskustva, razmotriti planove za naredni period i da nije bilo pogoršanja vremena, utisak bi bio još bolji.

Konjuhom i preko sedmice

Ljetni period nas malo razvu e, godišnji odmori, dolazak rodbine, ljetna dešavanja i mnogobrojne svadbe preokupiraju nas gotovo svaki vikend i šta nam preostaje ve da se organiziramo i u planinu odemo preko sedmice. A kako nam je Konjuh nekako najbliži, izbor ve inom padne na njega.

U dva navrata, polovinom jula i po etkom augusta, organizirali smo dvodnevno «krstarenje» konjuškim visovima. Prvi put je baza bila Zobik, a obišli smo okolne visove: Bori , Zidine, vrh Konjuha 1.326 m, Mali Konjuh 1.191 m, Konjuš i i Vardu. U drugom navratu spojili smo tri konjuška doma: Zobik, Javorje i Njivice (Drenik), a usput ispenjali: Mali Konjuh, emeriku, Banderu 1.207 m, Suho drvlje 1.177 m i Božiku. Dnevno smo prevaljivali i do desetak sati hoda, ali nije bilo teško, Konjuh je prelijep.

Sa Grada anima

Svako druženje sa prijateljima iz Grada ca ostane nam u lijepom sjećanju. Ne možemo zaboraviti ni ovaj dolazak planinara iz PSD Gradina na naš Podvučak u ovo predvašarsko vrijeme. Prošetali smo novom «Ljubavnom stazom» kroz Mali Potok, preko izmaka i brda i Ninoša od izletišta Radilj gdje nas je Anto dočekao sa okrepom, hladnim pićem i mladim kozjim sirom.

Paklenica

I jasno je što je zovu Paklenica. Paklena vrhovina, visoke litice, suho korito poplavljeno ogromnim kamenjem, presušeni izvori, uspon od nivoa mora do najviših vrhova Velebita (Sveto brdo 1.753 m), sipari i gmizavci pa tko se ne bi zapitao: «Šta je ovo meni trebalo?». Umjesto da uživamo u kupanju u virskim pješćanim uvalama, mi se penjemo po Paklenici.

Ali kad je pogled pukao sa Svetog brda, bilo je jasno zašto je vrijedilo uložiti sav taj napor. Na dlanu vam je bezbroj ostrva, zadarsko zaleđe, novigradsko ždrijelo i Maslenica, a na drugu stranu Lika, polja i visovi kroz koje se provlači i autoput. I kad se malo odmorimo, zaboravimo sva ona negodovanja tokom hodnje i složno kažemo: «Na godinu opet na Paklenicu».

Slet planinara Slavonije

Novska u Slavoniji!? Mislio sam da taj dio Hrvatske pripada Moslavini.

Ovogodišnji Slet planinara Slavonije održava se baš u Novskoj. Iznenađenja tu nije bio kraj. Imaju novljanski Slavonci i brda, ali imaju i predivnu stazu, istu, uređenu i izvršno obilježenu. Ljetne vrhine nam nisu mnogo smetale jer staza većim dijelom prolazi kroz gustu listopadnu šumu. Na stazi ne fali ni odmarališta. Na svakih nekoliko sati hoda klupe, šumarska kuća i šumsko jezero. Na jezeru su naši domaćini iz PD Zmajevac uredili improvizirani kamp, a u kampu stolovi i klupe, hladno piće i orobast grah. I dok planinari ručaju, zvuk slavonskih tamburica razlijeva se po kotlini.

Bjelašnica - Lukomir

Kažu da je to naseljeno mjesto na najvišoj nadmorskoj visini. Sa razlogom ga zovu luka mira. I teško je gdje naći i takav sklad i mir kao u Lukomiru. Iako u vrijeme kad smo ga mi pohodili, Lukomir je bio prepun ljudi. Vrijeme je to mevluda. Poslije mjeseca ramazane vrijeme je okupljanja raseljenih mještana i njihovih gostiju kao i mnogobrojnih posjetioca.

Po prostoru masiva Bjelašnice može se hodati danima, ali mi smo izabrali najveći i najviši vrh. Ispeli smo se od planinarskog doma Bijeke Vode do opservatorija (2.056 m).

pripremio Ivo Lubina

NAJVAŽNIJE LJEKOVITO BILJE

Naša Bosna je bogata prirodnim ljepotama. Uz naš pažljiv odnos i djelovanje, održavanjem istog okoliša, imat emo lijepu i zdravu prirodu. Dok beremo ljekovito bilje, time ne siromašimo bogatstvo prirode, ve je samo malo prorje ujemo. Stoga skupimo samo onoliko bilja koliko nam je potrebno za jednu godinu. Za imunitet, otpornost i ja anje našeg organizma dobro je i korisno piti mješavinu ajeva od koprive, masla ka, kunice i bokvice. Kopriva ja a i diže nivo hemoglobina, masla ak upravlja metabolizmom, kunica odli no djeluje na želudac i susjedne organe, a bokvica poboljšava prokrvljenost organizma. Svakako, imamo još vrjednog i korisnog ljekovitog bilja, a osim toga nam je poznato i možemo ga na i posvuda. Kao što je ve naglašeno, potrebno je lije enje cjelovitog ovjeka, njegove psihe, duše, duha i tijela, primijeniti ekologiju u glavama u našim me uljudskim odnosima i u odnosu prema samom sebi. Uz to je važna pravilna ishrana, šetnja istim zrakom, tjelovježba, pravi na in života kako bi imali kvalitetno i sretno življenje. Tek onda maksimalno djeluju i biljni pripravci. Ništa se dobro ne može posti i bez jake volje i uloženog truda. Sve je potrebno obavljati na vrijeme, da ne bude kasno «Pomozite, doktore».

Juro Kesedži

Eksproprijacija zemljišta

OTKUP ZEMLJIŠTA ZA AUTOCESTU

U mjesnom domu u Donjem Svilaju održana javna rasprava o elaboratu eksproprijacije zemljišta za autocestu na meunarodnom cestovnom koridoru 5-C za katastarske općine Novo Grad, Donji Svilaj i Vrbovac. Zaključeno je da će biti isplaćena naknada vlasnicima zemljišta preko njihovih parcela prolazi autocesta, jer su – kako se utvrdilo na sastanku – za te

namjene već osigurana sredstva. Odlukom Vlade Federacije utvrđeno je javni interes za izgradnju autoceste na trasi koridora 5-C i za dionicu Svilaj -Odžak, temeljem koje će se provoditi postupak eksproprijacije.

Postupak postupka eksproprijacije službeno je započeo 12-ti ovog mjeseca, a njegov završetak očekuje se polovicom idućeg godine. A Povjerenstvo za

promet i komunikacije nije zadovoljno Izvješćem Vijeća ministara o izgradnji autoceste 5-C. Povjerenstvu nije jasno zašto se aktivnosti odvijaju sporo, kad postoje sredstva, projekti i izvođači. Smatraju kako državno ministarstvo prometa i komunikacija treba poduzeti mjere i potaknuti odgovorne kako bi bili ažurniji.

Ilija Ilić

Zbog bolje informisanosti građana općine Odžak u potpunosti vam dajemo na uvid raspored odvoza otpada na području općine koji vrši JKP „Komunalac“ iz Odžaka.

RASPORED ODVOZA OTPADA NA PODRUČJU OPĆINE ODŽAK

Red. broj	RADNI DANI	NAZIV ULICE, SELA I DRUGIH KORISNIKA
1.	PONEDJELJAK	Javne ustanove, tvrtke, samostalnih poduzetnika iz Odžaka te odvoz iz ulica: 14 April, O. Džananovića, odvoz smeća iz Posavska Mahala, Novi Grad, Vrbovac, Donji i Gornji Svilaj
2.	UTORAK	Domaćinstva iz ulice Proleterska, Ada i Novo Selo
3.	SRIJEDA	Domaćinstva iz Ulice R. Porobića i tvrtke iz te ulice
4.	ETVRTAK	Domaćinstva iz ulica: S. Grebenarevića, Brodska, Potočani i Prnjavor
5.	PETAK	Domaćinstva iz ulica: Titova, Novo Naselje i Bosanska
6.	SUBOTA	Domaćinstva iz ulica: R. Škangića, 16 Muslimanska brigada, J. Šabanovića, S. Karića, M. Miletića, A. Šapćanina i Dž. Bijedića

U ovom lanku razmatramo doglednu budućnost prirode i ljudske zajednice.
Tekst se zasniva na podacima iz brojnih izvora na engleskom jeziku.

LJUDI I OKOLIŠ U BUDUĆNOSTI

Znanstvena predviđanja budućnosti najčešće govore o tehnologiji i ljudskoj zajednici. Rijetka su znanstvena predviđanja o izgledu okoliša u budućnosti. Zašto? Zato što se uništavanje okoliša događa nevjerojatnom brzinom i nepredvidljivom silinom. Kao da uvijek svojim nerazumnim ponašanjem podsvjesno želi što prije uništiti i ono što je preostalo od prirode. Uništavaju i prirodu, razaramo uvjete za vlastiti život. Stanovnici najrazvijenijih zemalja najizravnije su žrtve razvoja. Uzmimo za primjer Japan gdje se nedavno dogodila nuklearna katastrofa. Pedesetih je godina japanska kemijska tvrtka Chisso ispustila velike količine žive u zaljev Minamata. Ljudi koji su jeli zatrovanu ribu pomrli su. Tisuće drugih pretrpjeli su oštećenje mozga, paralizu, gubitak vida i sluha. Račala su se iznakažena djeca. U Japanu se godišnje proizvede 50 milijuna metrika tona koksne antracita i 400 milijuna metrika tona industrijskoga otpada. Za razliku od Njemačke (koja ima pedesetak spaljivaonica) i SAD (preko 150), u Japanu postoji više od 1850

opinskih te preko 3300 privatnih spaljivaonica. U postupku spaljivanja u zrak se izbacuju tolike količine otrovnih i kancerogenih tvari da se u Zemlji izlaze čega sunca sve rjeđe vidi sunce. U neposrednoj blizini spaljivaonica rak je do 70 posto veći od prosjeka. Drže i u ruci sliku rodnoga sela, šezdesetšestogodišnji seljak Noboru Noguchi kaže: »Susjedi jedan za drugim umiru od raka«. Prema nalazima vode ih imunobiologa, »rak je jedan od triju vodećih uzroka smrti u industrijaliziranim državama«.

Zbog zatrovanosti tla otrovnim dioksinom američke su vlasti morale iseliti čitav grad Times Beach iz Missouria. Zapadni stručnjaci opisuju ljude iz razvijenih zemalja kao »šetajuća odlagališta otrova«. Stanje je nepovoljno i u manje razvijenim zemljama. Nakon raspada Sovjetskog Saveza zatvorene su velike tvornice (dotad hvaljene kao »gospodarska čuda«). One nisu zatvorene zbog onečišćenja okoliša, nego zbog gospodarske neisplativosti daljnje proizvodnje. Kao nadgrobni spomenik socijalističkim »udesima« ostaju bolesti, nezaposlenost i dječje groblje u

azerbajdžanskom gradu Sumgaitu gdje se pokapaju djeca umrla od zatrovanosti zraka, vode, hrane i svojih roditelja. Težinu zdravstvenoga stanja u zemljama Trećega svijeta sažima pakistanski liječnik: »Mi trpimo od problema i razvijenoga i nerazvijenoga svijeta.« Kao posljedica »gospodarskoga napretka«, proces razšumljavanja nezaustavljivo napreduje. Svake se godine uništi šumska površina veličine države Nepal. Rastinje izumire na kopnu, a koralji i plankton u oceanima. Išezavaju brojne biljne i životinjske vrste. U Rio de Janeiru i Kyotu bili je potpisani dokumenti o biološkoj raznovrsnosti. Oni su obvezivali vlade da zaštite ugrožene biljne i životinjske vrste. Međutim, živi svijet išezava brzinom koju Ujedinjeni narodi nazivaju »brzinom bez presedana«. Ipak istraživači ukazuju na paradoks: »Zahvaljujući genetskom inženjerstvu i biotehnologiji, svijet danas stvara nove živuće oblike istim tempom kojim gubi stare živuće oblike«.

Naša budućnost i biotehnorazvoj

Tehnološki se razvoj odvija takvom brzinom da ni najposobniji stručnjaci ne mogu pratiti otkrića ni unutar svoje struke. Oni nemaju vremena pročitati čak ni znanstvene radove objavljene na engleskom jeziku u najrazvijenijim državama u posljednjih godinu dana. Stručnjaci uz pomoć računala radije itaju sažetke ili traže samo ključne riječi i znanstvenih radova. U lipnju 1996. američki magazin USA Today objavio je izvješće washingtonskoga Društva za budućnost svijeta. Tada je to Društvo predvidjelo da će tehnološka revolucija slijediti ih godina dramatično izmijeniti ljudski život, i to uglavnom nagore.

nastavak na sljedećoj stranici

Do danas su se potpuno obistinila glavna predviđanja: diskriminacija« (uz tradicionalnu rasnu, nacionalnu, dobnu, vjersku, jezičnu i spolnu diskriminaciju). Već danas velike korporacije primjenjuju genetsko testiranje zaposlenih. Osobe u kojih se pronađu »defektni« geni (skloni nekim bolestima) gube posao, a ne mogu dobiti ni životno ni zdravstveno osiguranje. Jedva da bi imali vremena da o njima istraživači razmisle, a djelovali bi više kao »elektroni ka groblja« gdje ljudi uvajaju slike i podatke o životu preminulih rođaka. Što će se dogoditi kada se (ako »pred kamerama« Sve više snimamo razgovore i djelatnost pojedinaca, s njihovim znanjem ili bez njihovog znanja. Michael L. Dertouzos, ravnatelj Laboratorija za kompjutorske znanosti Massachusettskoga instituta za tehnologiju, odbacuje – kao moralno neprihvatljivu – pomisao o spajanju ljudskoga mozga sa strojevima i drugim mozgovima. Dertouzos piše da tehnički zahvat na mozgovima predviđanja uglavnom su to na. Ali naša predviđanja i sadašnjost s prijetnjama poput »genetskoga išenja« (genetic cleansing), nazvanog prema »etni komišenju«. Prva lasta »genetskoga išenja« zove se »genetska

funkcioniranje agregata bitan je stanovitupanj odvojenosti između njih. Kada bi ljudi bili povezani preko svojih mozgova umjesto sporijih i izdvojenijih sučelja (interfaces), ljudi bi preplavili jedan drugoga porukama i im bi ih zamislili. Istraživači W. Daniel Hillis predviđaju da će nas u doglednoj budućnosti jedinstven organizam negovati kao skupinu neovisnih djelatnika.«

Što će se dogoditi kada se (ako »pred kamerama« Sve više snimamo razgovore i djelatnost pojedinaca, s njihovim znanjem ili bez njihovog znanja. Michael L. Dertouzos, ravnatelj Laboratorija za kompjutorske znanosti Massachusettskoga instituta za tehnologiju, odbacuje – kao moralno neprihvatljivu – pomisao o spajanju ljudskoga mozga sa strojevima i drugim mozgovima. Dertouzos piše da tehnički zahvat na mozgovima predviđanja uglavnom su to na. Ali naša predviđanja i sadašnjost s prijetnjama poput »genetskoga išenja« (genetic cleansing), nazvanog prema »etni komišenju«. Prva lasta »genetskoga išenja« zove se »genetska

Dakle, kratkoročno na znanstvena predviđanja uglavnom su to na. Ali naša predviđanja i sadašnjost s prijetnjama poput »genetskoga išenja« (genetic cleansing), nazvanog prema »etni komišenju«. Prva lasta »genetskoga išenja« zove se »genetska

»predstavlja prijestup prema našem tijelu, prema prirodi i, za mnoge ljude, prema Božjem naumu«. Da bi ovaj »skok naprijed« ostao uvijek potrebno je zadržati odvojenost između pripadnika iste vrste. Naravno, ako mi, naša djeca i okoliš doživimo to vrijeme. Dertouzos zaključuje: »Za redovno

Anto Knežević

DONORSKA MREŽA

Donorska mreža u Bosni i Hercegovini (DMBH)

U Bosni i Hercegovini se, za sada, radi samo presaivanje bubrega od živih davalaca, ime nikako ne mogu zadovoljiti potrebe brojnih osoba čiji život ovisi o darovanom bubregu, srcu, jetri, plućima...

Potpisuju i nose i donorsku karticu, izražavamo svoju volju i želju da budemo davalac organa nakon smrti. Poklanjaju i jedan ili više organa nakon smrti možemo spasiti najmanje jedan ljudski život.

Šta je donacija organa

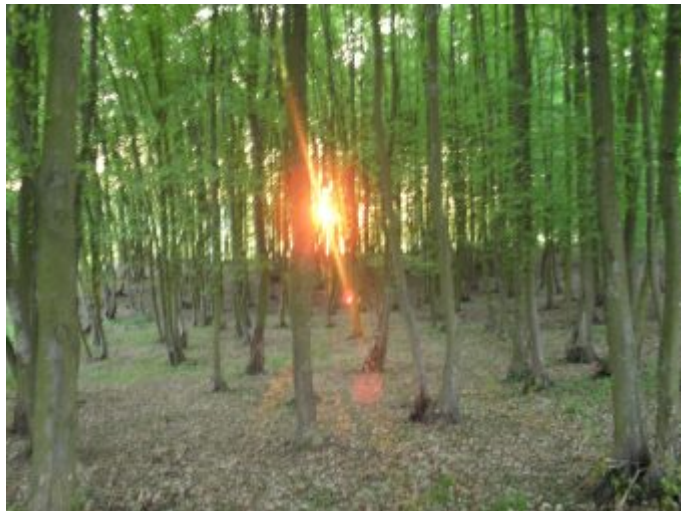
Donacija organa je darovanje organa nakon smrti osobama čiji život ovisi o presaivanju. Organi koji se mogu presaivati su: bubrezi, srce, jetra, pluća, gušterača, tanko crijevo, rožnjača, srčani zalisci, kosti, tetive, koža. Reproductivni organi i tkiva se ne uzimaju od mrtvih osoba. Kroz naše htijenje da pomažemo prirodi, a prije svega uvijek, malo sam bio znatiželjan i to svoje otkriće htio podijeliti sa svojim sugrađanima, naime radi se o donorskoj mreži Bosne i Hercegovine. Želio sam saznati gdje i kako mogu postati donator u našem Posavskom kantonu i naravno, prvo što mi je palo na pamet bio je centar za hemodijalizu u našem Odžaku. Tamo sam našao dr. Damira koji mi je ljubazno objasnio sve o donorskoj mreži u BiH te da za donora ne treba nikakva posebna dozvola niti bilo kakve dodatne dijagnostičke pretrage, (koje bi mi naravno stvorile finansijske poteškoće te gubljenje vremena na čekanje nalaza), dakle, ništa osim jedne, a to je da upoznam svoju porodicu i prijatelje da sam potpisnik donorske kartice. Elem, vrlo jednostavno do donora, s tim da svoju karticu uvijek moram nositi sa sobom, što mi naravno nije teško palo. Jednostavno do kartice u centru za hemodijalizu Odžak ili na polivalentnom odjelu Županijske bolnice (interno) Odžak, tražiti dr. Želimira ili dr. Damira, porazgovarati sa porodicom i eto još jednog donora i spašenog života. Svjetski dan donacije i transplantacije organa je 14.10.2011.

Asmer Kršić

ME UNARODNA GODINA ŠUMA

U Me unarodnoj smo godini šuma. Po etak je službeno bio proglašen na 9. zasjedanju Foruma za šume Ujedinjenih naroda (UNFF), koje se od 24. sije nja do 4. velja e održalo u sjedištu Svjetske organizacije u New Yorku. Na ovaj se na in željelo ukazati poštovanje prema šumskim ekosustavima i njihovoj važnosti za opstanak planete. Na taj simboli an na in svijet nastoji poja ati napore u promoviranju održivog gospodarenja šumama, njihovom razvoju i o uvanju diljem svijeta. U odnosu na 800 milijuna hektara šume, koliko ih broji Ruska Federacija ili brazilskih 480 milijuna hektara, BiH je u UNFF-u doista patuljak, ali odnos prema tom neprocjenjivom prirodnom blagu o ito se ne mjeri samo hektarima, pa BiH kao zemlja sa dugogodišnjom tradicijom šumarske struke i znanosti mora dati svoj udio u ovoj akciji.

Šume i šumska zemljišta u nas pokrivaju 2.709 800 hektara ili 53 posto ukupne površine. Obzirom na geografski položaj Bosne i Hercegovine i utjecaj od mediteranske, sub-mediteranske, umjereno kontinentalne i planinske klime do ravnica Posavine, u sastavu šuma se pojavljuje niz šumskih zajednica sa preko 100 drvenastih vrsta. Osnovne vrste drve a su jela, smr a, bijeli i crni bor, bukva i hrastovi, te manji procent plemenitih liš ara i vo karica. Ovakav sastav vrsta zahtijeva od šumarskih stru njaka širok dijapazon znanja o razvoju i na inu gospodarenja istim, da bi se o uvalo i unaprijedilo stanje šumskog fonda. Posljedica rata je i velika minirana površina od preko 100.000 ha, koja je za duži vremenski period izgubljena za gospodarenje, a obzirom na ošte enost, predstavlja potencijalno žarište za razvoj biljnih bolesti i insekata. Drvna zaliha svih šuma se procjenjuje na oko 291 milion m³. Geslo Me unarodne godine glasi 'šume za ljude', a logo je deblo s krošnjom ispunjenom simbolima koji govore o šumi kao uvarici stabilnosti klime, izvoru biološke raznolikosti, hrane, lijekova i pitke vode. Njima je prekriveno 31 posto kopna na Zemlji, 36

posto od toga su prašume i u njima se održava 80 posto biološke raznolikosti. Dom su za 300 milijuna ljudi, 30 posto ih se ekonomski iskorištava u izradi drvenih predmeta i kao sirovina za druge proizvode, a samo 2004. dale su plodova u vrijednosti od 327 milijardi dolara. No, Me unarodna godina je znak za uzbunu, upozorenje da je u zadnjih petnaest godina nestalo šuma površine cijele jedne Njema ke, da se nemilice sijeku zbog proširenja poljoprivrednih površina, izgradnje prometnica, dalekovoda, naftovoda i prijeti zbog uzgoja žitarica za proizvodnju biogoriva. Brišu je katastrofalni požari poput prošloljetnog u Rusiji, koji su posljedica nekontrolirane klime, dok je jedan od uzroka podivljale klime nekontrolirana sje a šuma, pa se vrtimo u krugu. Uz sve to, prognoze kažu da e sljede e dvije dekade stanovništvo rasti za više od 100 milijuna ljudi godišnje, pri emu e ih se više od 95 posto ra ati u zemljama u razvoju, ionako siromašnima obradivom zemljom i vodom. Me unarodnu zajednicu stoga o ekuje golemi izazov: nahraniti sva usta, a istodobno sa uvati prirodne izvore, pa e u Me unarodnoj godini šuma – najavljuju u UNFF-u – me u mnogobrojnim temama jedna od glavnih biti i tzv. agrošumarstvo.

Pod agrošumarstvom podrazumijeva se sadnja drve a na poljoprivrednim zemljištima, objedinjavanje uzgoja usjeva, stoke i drve a, ime se omogu ava raznovrsnija i u inkovitija proizvodnja hrane, krmiva i gnojiva u ekološki prirodnijim uvjetima. Budu i da se šume sve više smanjuju, sadnja drve a na farmama, ali

i izvan njih, postaje sve dragocjenije ne samo zbog ekonomskih razloga, nego i zbog spašavanja ekološke ravnoteže jer se ra una da bi se investiranjem u agrošumarstvo sljede ih 50 godina iz atmosfere moglo ukloniti 50 milijardi tona uglji nog dioksida. Ekološki program UN-a nabrojao je tekovine Antropocena: ne e biti dovoljno iste vode za dvije tre ine svjetske populacije za otprilike 14 godina, pola šuma je ve nestalo za potrebe industrijalizacije, a do sredine ovog stolje a mora e izgubiti riblji fond. Životinjske vrste sve je teže o uvati unato rezervatima koji ni u kao gljive poslije kiše. Rije je o staništima koja su neadekvatna jer su pod potpunom kontrolom ljudi.

UN tako er predvi a da bi do kraja 21. stolje a na Zemlji moglo biti izme u 6.2 i 15.8 milijardi ljudi. Zavisno od toga koliko emo ozbiljno shvatiti problem nataliteta Planet se još uvijek može nositi sa sedam milijardi ljudi ako se napravi odlu ni i beskompromisni zaokret prema zelenim tehnologijama, o uvanju voda i energije. Još važnije, ako se stvori globalna svijest da su žene autonomne te da odluku o ra anju trebaju donositi potpuno slobodno postoje analize koje pokazuju da, kada bi to bio slu aj sa svakom ženom, rast populacije pao bi na ispod nešto više od dva djeteta po ženi, što je sada slu aj, te bi broj stanovništva dosegao vrhunac oko 2050, a nakon toga po eo padati. Neki autori misli da su institucije i društva prili no efikasna kada je rije o kontroli nataliteta. Test na kojem redovito padaju je zaustavljanje klimatskih promjena, o uvanje voda i, op enito, ekosustava od štetnog utjecaja ljudi. Zaustavljanje rasta populacije je bitno, ali je i najjednostavnija zada a u sveukupnoj promjeni na ina na koji se ovjek odnosi prema vlastitom staništu. Logi no, mijenjati svijest pojedinaca rije ima da imaju daleko ve a prava nego što misle je neusporedivo lakše nego mijenjati svijest vlada i industrijskih divova rije ima da imaju daleko ve e dužnosti nego što misle.

Redakcija

Golubovi se smatraju nebeskim simbolima mira, ljubavi i isto e, ali također proizvode 12 kg fekalija godišnje. Zbog toga su naširoko omalovažavani kao lete e šteto ine, koje uništavaju fasade i šire bolesti u gradovima širom svijeta. Današnji golubovi koji žive u gradovima poti u od divljeg goluba i među prvim su životinjama koje su se pripitomile prije otprilike 10 000 godina na Srednjem istoku. U po etku su uzgajani i korišteni za ishranu, a njihove fekalije- guano upotrebljavane su kao gnojivo. Neugledna siva ptica debelog vrata adaptirala se tokom vremena i na život u gradskim zonama bolje od bilo koje druge životinje i njihova prisutnost danas je zaista globalna. U New York-u ih živi oko milijun, a Venecija ima najve u gusto u golubova – tri goluba po stanovniku. U ve ini europskih gradova prosjek je jedan golub na svakih 20 stanovnika. Kroz povijest, golubovi su pronalazili obilje hrane u blizini ljudskih naselja, tako što su ih ljudi direktno hranili ili su sakupljali rasutu hranu koja se nakupljala u pukotinama kamenom poplo anih ulica, koje su bile uobi ajene u europskim srednjevjekovnim gradovima. Njihova populacija je naglo porasla u dvadesetom stolje u. Budu i da je ova vrsta ptica izuzetno adaptivna, ona nalazi raznovrsna mjesta za razmnožavanje, od otvora rashladnih uređaja do toplih satelitskih antena. Njihova ishrana, prvobitno zrnevlje, takođe se prilagodila i gradski golubovi sada jedu prakti no sve.

Veliki gradovi pokušavali su smanjiti populacije golubova još od po etka 20. stolje a. Služili su se raznim metodama kao što su direktno trovanje, ubijanje, paljenje gnijezda, gađanje slanim kuglicama, pa ak i nekim vidom elektri nih stolica - stavljanjem hrane na visokovoltazne metalne platforme koje sprže ptice.. Ptice imaju e n o r m n i reproduktivni kapacitet i jednostavno e se vratiti opet. Postoji linearan odnos između brojnosti populacije ptica i koli ine dostupne hrane. Par golubova može donijeti do 12 m l a d i h godišnje. Najbolji na in da se populacije smanje jest da ih se ne hrani. Ljudi kažu da je to okrutno, ali u divljini iznenadno odsustvo hrane potpuno je prirodni događaj i životinje su se na to adaptirale. Ptice mogu širiti bolesti, izazivati alergije i prenositi parazite ljudima. To je nešto o emu treba misliti kada, okruženi golubovima koji lepršaju, sjedite na gradskim trgovima ili na terasama kafi a. I za same golubove bolje bi bilo da im se smanji brojnost populacije, jer im se tako pove ava kvaliteta životnih uvijeta. Kada u europskim gradovima vidite mrtvog goluba na ulici, svi se dignu na noge, alarmiraju epidemiološke službe, svi odmah pomisle na pti ju gripu i opasnost od zaraze. Nikome ne pada na pamet da je golub možda stradao na neki drugi na in. Kod nas je situacija suprotna, kad netko vidi goluba mrtvog na plo niku i kaže to osobi pored sebe, jedino što e ta osoba re i je „Koju golub, ne vidim ja ništa?“ Tako nam je na svim poljima, ne vidimo, ne ujemmo i ne želimo znati.

Katarina
amber

(*Columba livia domestica*)
**GRADSKI
GOLUB**

HAJ'MO RUŠIT'!

Jednom, ljetos, u'itio policajac par hajvana u ljudskom obliju kako razvaljuju klupe u parku. Kako u'itio tako po'itio da ih brže-bolje pusti. Kao, nema zakonskog uporišta za sankcioniranje pobješnjelih maloljetnika. Apelirati na odgovorne u vlasti da nešto poduzmu u vezi s ovim – de ba! Pa znate li vi koliko su oni, štajznam, propatili za vrijeme komunizma!? Neka ih, neka mirno preživaju u hladovini „plasti a od naših glasova“, a mi pozovimo destruktivnu mladež da slobodno razvali sve što se još može razvaliti u ovome mjestu. A onda, svi zajedno, da odemo u tri lijepe... ..zemlje Beneluxa!

Zijad Terzi

**VRIJEME O AJA, VRIJEME NADE
JEDNI RUŠE, A DRUGI GRADE...**

A opet, nije da nema nade:

U enici 2.d razreda sa svojom u iteljicom Jelenom Nuji , poslije skupljanja sme a u parku povodom Dana planete

PLAN RADA DRUŠTVA

02.10.2011.g. - Prelaz preko KONJUHA

- prijava : do 30.09. 2011.g.

- organizatori: Nada (0981624747) i Mato (063440998)

09.10.2011.g. - IV slet DRUŠTVA

- pravac kretanja: Brezik – Carevina – Ninoš – izletište Radilj

- organizatori: Božo (0914232702) i Ivo L. (063360363)

15.10.2011.g. - BRDSKA STAZA

- pravac vožnje: Drenovac – Brsnica – Ko ijaš – Vrbovac

- polazak: 12.00 sati, dom u Jošavi

- organizatori: Želimir (063341063) i Ivo L. (063360363)

16.10.2011.g. - KESTENIJADA - Sisak

- organizatori: Kata (063482291) i Tiho (063341332)

22.10.2011.g. - BOBOVAC

- prijava: do 20.10.2011.g.

- organizatori: Tomas (063335252) i Manda (031778178)

06.11.2011.g. - MARTINJE U KUTJEVU

- prijava: do 05.11.2011.g.

- organizatori: Blaž (063618935) i Anto Knež.(063233966)

15-18.11.2011.g. - «100 km gradu heroju»

- organizatori: Ivcan (063864523) i Ivo L. (063360363)

27.11.2011.g. - NINOŠ 287m - kružno

- vrijeme i mjesto polaska: 11.00 sati, izletište Radilj

- organizatori: Zile (063526320) i Tona (0981624747)

KALENDAR ZNA AJNIH DATUMA

- 04.10. ME UNARODNI DAN ZAŠTITE ŽIVOTINJA
- 06.10. ME UNARODNI DAN ZAŠTITE STANIŠTA
- 12.10. DAN ZAHVALNOSTI ZA PLODOVE ZEMLJE
- 16.10. ME UNARODNI DAN HRANE
- 17.10. SVJETSKI DAN BORBE PROTIV SIROMAŠTVA
- 20.10. DAN JABUKE
- 03.11. SVJETSKI DAN ISTOG ZRAKA
- 15.11. ME UNARODNI DAN PJEŠA ENJA
- 16.11. ME UNARODNI DAN TOLERANCIJE
- 17.11. DAN EKOLOŠKOG POKRETA
- 20.11. ME UNARODNI DAN PRAVA DJETETA
- 23.11. SVJETSKI HUMANITARNI DAN
- 25.11. DAN DRŽAVNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

redakcija